BORDO SİYAH

DÜNYA KLASİKLERİ

LORD BYRON

SEÇME ŞİİRLER

TÜRKÇESİ: TOZAN ALKAN

DÜNYA KLASİKLERİ LORD BYRON SEÇME ŞİİRLER BORDO SİYAH

LORD BYRON
(1788-1824)

Romantik şairler içinde Avrupa yazınına en fazla damgasını vuran Lord Byron, Doğu gezisinin ardından yazdığı *Child Harold'ın Yolculuğu* adlı yapıtıyla büyük ün kazandı. Başlıca yapıtları, *Gâvur*, *Abidos'lu Nişanlı Kız*, *Chillon Mahpusu* ve *Don Juan* olan şair, Türklere karşı bağımsızlık mücadelesi veren Yunanlıların yanında yer aldı ancak elinde silahla değil. Yunan kıyılarındaki küçük balıkçı limanı Messalonghi'de üremi krizinden ve ateşten otuz altı yaşında öldü.

BORDO SİYAH

DÜNYA KLASİKLERİ

LORD BYRON
SEÇME ŞİİRLER

TÜRKÇESİ
TOZAN ALKAN

TASHİH
ESEN GÜRAY

BASKI, İSTANBUL 2005 OCAK

DİZİ TASARIMI
KOORDİNASYON
H. HÜSEYİN ARIKAN

DÜNYA KLASİKLERİ EDİTÖRÜ
VEYSEL ATAYMAN

TÜRK KLASİKLERİ EDİTÖRÜ
KEMAL BEK

ISBN
975-6323-91-4

TREND YAYIN BASIM DAĞITIM
REKLAM ORGANİZASYON
SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
MRK.
MERKEZ EFENDİ MAH.
DAVUTPAŞA CD.
İPEK İŞ MERKEZİ 6/3 7-9-10-11
TOPKAPI/İSTANBUL
ŞB.
CAFERAĞA MAHALLESİ
MÜHÜRDAR CADDESİ NO: 60/5
81300 KADIKÖY/İSTANBUL
TEL: (0216) 348 98 03 Pbx
FAKS: (0216) 349 93 45
E-mail: info@bordosiyah.com.tr
Web: www.bordosiyah.com.tr

HUKUK SERVİSİ
TEL: (0216) 348 99 18

LORD BYRON
SEÇME ŞİİRLER

TÜRKÇESİ: TOZAN ALKAN

BORDO SİYAH

ŞİİR

İÇİNDEKİLER

LORD BYRON

Romantik şairler içinde, Avrupa yazını ve sanatına damgasını en uzun süreyle vurmuş olan şair, kuşkusuz Byron oldu. Hatta, daha yaşarken bile, romantikler için o bir efsane, denizlerin üstünde, Musset'nin deyimiyle, "ölümsüz iç sıkıntısının yiğitçe sona erebileceği uzak bir sahil" arayan lanetlenmiş şairin simgesi haline gelmişti. Lamartine, 1820'lerden itibaren ilk *Meditation*'larında ondan söz eder. Hugo ondan söz eder, ayaklanan Yunanistan'ı övdüğü *Doğulular*'ı ondan esinlenerek yazar. Musset, *Lamartine'e Mektup*'ta coşkuyla ona göndermede bulunur. Ünü yalnız Fransa'da değil, Almanya'da da yaygındır. Goethe ona hayrandır, *Manfred*'i çok beğenmektedir. *İkinci Faust*'undaki Euphorion ise Byron'ı temsil eder. Adı Rusya'ya da ulaşmıştır. Puşkin ve Lermontov gibi anlatımcı (narratif) şairler Byron'dan esinlenmişlerdir. Müzisyenlerin ve ressamların da gönlünü çelmiştir. Berlioz, Schumann ve Tchaikovski'nin besteleri, konularını ondan alır. Rossini, Lord Byron'ın 1824'teki ölümü üzerine Muse'lerin ağıtları kantatıyla şairi yad eder. Yirmi yıl sonra Verdi Korsan ve İki Foscari'den iki opera yaratır. Delacroix en ünlü tablolarından birçoğunu onun şiirlerinden ve dramlarından esinlenerek yapar.

Toplamı yedi cildin altına düşmeyen bu büyük yapıttan günümüze kalan ne? Neler yazmıştı Byron? Taşlamalar, yergiler, lirik şiirler, koşuk (manzum) öyküler, tarihsel ve fizikötesi dramlar, Latince ve İtalyanca'dan çeviriler ve çevrilmiş on altı bin dizesiyle tamamlanamamış bir *Don Juan*. Bu

yapıtlardan bazılarının, özellikle, 1815'lerde okurun kapış kapış aldığı doğu öykülerinin tazeliğini yitirdiği, zaten Byron'ın da oynanmak için değil okunmak için yazılmıştır dediği tiyatro yapıtlarının çok ender olarak sahnelendiği doğrudur. Ancak, bir bütün olarak Byron'ın yapıtı, düşün alanındaki hayli değişikliğe rağmen, okurun iki yüz yıl sonra da pek çok şey bulabileceği kadar çeşitlidir. Waterloo Savaşı'nı anlattığı, Okyanusa ilahilerin seslendirildiği yiğitlik öyküleri bütün antolojilerde yer alır. Romantik bir coşkuyla dolu alayları, taşlamaları, yergileri, aşırı bir duyarlık taşıyan bu yapıtlar sık rastlanmayan bir kişiliğe bizleri hemen bağlar. Gürültülü bir yaşamın, o yaşamdan koparılamayan ürünleri, "çınlayan yankılar". Demek ki Byron'ı İskoçya dağlarından Yunanistan kıyılarına sürükleyen bu kısa ama dolu yaşamın başlıca olaylarını anımsatmak, onun şiirsel menzilinin kilometre taşlarını vurgulamak gerekiyor.

1788'de Londra'da doğdu. Garipliklerivle ünlenmiş bir ailenin çocuğu. Annesi Catherine Gordon eski bir aristokrat soydan. Kaprisli, sağı solu belli olmayan ve çapkın kaptan John Byron'ın ikinci karısı. Kaptanın ilk evliliğinden Augusta adlı bir kızı var. Kaptan John yeni karısının servetini hızla tüketip 1790'da kayıplara karışır. Şairin dedesi amiral John Byron dünyanın bütün denizlerinde yelken açmış bir serüvenci. Takma adı "Fırtına Jack" (Byron, biyografik yönden önem taşıyan *Augusta'ya Mektup* adlı koşuk itiraflarında ondan söz eder.)

Bir ayağı sakat. Hekimler bütün çabalarına rağmen çocuğun bu sakatlığına çare bulamazlar. Şair bütün yaşamı boyunca bu sakatlığın acısını duyacak, özrünü gölgelemek için sürekli spor yaparak ringlerde yumruk yarıştıracak, yüzecek, kürek çekecek, at binecektir. Hep kadın peşinden koşması ve adının çapkına çıkması da belki bu yüzden.

On yaşında, dedesinin soyluluk ünvanını taşı-

maya hak kazanıp Lord Byron olur. Aberdeen'i ve Aberdeen'in katı kalvinist atmosferini terk edip, geçimsiz, hırçın bir anneyle, Nottingham yakınındaki yeni mülkleri Newstead Abbey'e yerleşir. Eski yapının üstünde ağır bir ipotek vardır; bu yüzden maddi sıkıntı içinde bir yaşam sürdürmek zorunda kalırlar.

George Byron'ın parasız devlet okuluna kaydı yapılır. 1805-1807 yıllarında Cambridge'deki Trinity College'a devam eder. Bütün ömrü boyunca bir kitap kurdu kalacak olan Byron temel kültürünü burada edinir. Uçarı, hovarda ve borç içinde bir öğrencilik yaşamı sürer. Doğu'ya, İsviçre'ye ve İtalya'ya yaptığı yolculuklarda hep yanında bulunan John Hobhouse'la dostluğun ilk temelleri de Trinity College'da atılır.

İlk şiir kitabı *Boş Saatler*'i yayınladığında henüz yirmi yaşında bile değildir. Makaleleri olay yaratan *Edinburgh Review*, kitabı şiddetle eleştirir. 1809'da Byron, *İngiliz Şairleri ve İskoçyalı Eleştiriler* başlıklı bıçak gibi bir yazıyla karşılık verir. Southey ve Wordsworth gibi zamanın ünlülerine, ilerde, sonraki taşlamalarında daha da belirginleşerek, *Don Juan ve Yargının Saçmalığı*'nda doruk noktasına varacak bir söz uzluğuyla çattığı için bu yazıyla dikkatleri de iyice üstüne çeker.

Rüştünü kazanınca, aynı yılın, 1809'un Temmuz ayında Lordlar Kamarası'nda yerini alır. Sınırlı yaşamdan usanır, yeni duygulara aç, gemiyle büyük bir Avrupa yolculuğuna çıkar. Portekiz'e, İspanya'ya, Malta'ya gider. Arnavutluk'ta Ali Paşa'nın konuğu olur. Yunanistan'da, özellikle Atina'da bir yıl kalır. İstanbul'a dek uzanır. Dönüşte Çanakkale Boğazı'nı yüzerek geçip Leandros'un başarısını yeniler. *Child Harold'ın Yolculuğu* adlı kitabındaki birinci ve ikinci şarkılarda iki yıl süren bu hareketli yolculuğu anlatır. Kitap, yazarını bile şaşırtan, umulmadık bir ilgi görür. Byron bu ilgiyi ilerde şu cümleyle anlatacaktır. "Bir sabah uyandığımda kendimi ünlü buldum." Bütün bir Avrupa'da

iflah olmaz melankolisini gezdirip duran, yaşam ağrılarına doğada da derman bulamayan Harold'ın, bıkkın soylu delikanlının kişiliği, bir dönemin ruh haliyle şaşılacak derecede örtüşüyordu. Byron'ın kahramanı yazarının yazgısını yansıtıyordu. Kitabın yayınından iki hafta önce şair Lordlar Kamarası'nda ilk konuşmasını yapmış, "tezgâhları kırdıkları" için ölüm cezasına çarptırılma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan dokuma işçilerini savunmuştu. Adı henüz duyulmamış soylu bir delikanlının bu ateşli konuşması siyasal bir uğraşın başlangıcını oluşturabilirdi. Ne var ki *Childe Harold*'ın getirdiği ani ün, bundan böyle izleyeceği yolu da çiziyordu. Kitap kapış kapış satılıp dört haftada yedi baskı yaptı, Byron başkent sosyetesinin gözdesi haline geldi. Aristokrasinin şık hanımları delikanlının üstüne üşüştüler. Örneğin Lady Caroline Lamb'ın çılgın tutkusu sosyetenin diline destan oldu. Bu kaprisli kadın, şair kendisiyle ilişkisini kesince bir roman yazarak öcünü almaya kalktı.

Aşk yaşamıyla yazarlığı birbirinden ayırmayı çok iyi bilen yirmi dört yaşındaki genç dandi, her şeye rağmen kalemi elden bırakmaz, 1813'te ilk doğu öykülerini, *Gavur*'u ve *Abydos'lu Nişanlı Kız*'ı yayınlar. 1814 başında çıkan *Korsan* bir günde on bin adet birden satar. Annesi ölmüş olan şair, bu arada, kaptan Leigh'le mutsuz bir evlilik yapan, babasının ilk karısından olma, üvey kızkardeşi Augusta ile yeniden ilişki kurmuştur. Bu ilişkiden, 1814 Nisanı'nda Medora adlı bir kız çocuğunun dünyaya geldiği bugün artık biliniyor. Bu yasak aşk Byron'ın beyninde hep bir saplantı ve rahatsızlık kaynağı olarak kaldı. 14 Kasım 1813 tarihli günlüğünde şunları yazar:

"Son Türk öyküm *Zeliha*'yı dün akşam tamamladım, sanırım bu şiir beni yeniden yaşama bağladı, çünkü onu ......'nın anısını yüreğimden kovmak için yazdım.

"Sevgili gizli isim, sonsuza dek karanlıklara gömül!"

Augusta'ya sevgi dolu mektuplar yazmayı bütün yaşamı boyunca sürdürdü Byron. Bu mektupların içeriği iki kardeş arasında değişik özel ilişkilerin varlığını kuşku götürmez biçimde göstermektedir. *Abydos'lu Nişanlı Kız* ve *Parisina* gibi bazı manzum öykülerinin ana temasını zaten yakın akrabalarla aşk ilişkisi oluşturur. Bu ilişkinin doğurduğu suçluluk duygusunun ne ölçülere vardığını *Manfred* adlı dramı çok iyi gösterir.

İçinde bulunduğu duygusal karmaşadan kurtulmak ve bir ölçüde dengeye kavuşmak için evlenmeyi düşünür. Caroline Lamb'in kaynanası, şairin sırdaşı Lady Malborne ve Augusta da bu düşünceyi destekler. Byron'ın verdiği bu kararda borçlarından kurtulma arzusunun da büyük payı vardır. Böylece, 2 Ocak 1815'te Anabella Milbanke ile evlenir. Eşi, zengin ve aydın bir hanımdır. Ancak, kendini sevdirebildiği kadar, en olmadık şeylere öfkelenebilen çelişkili bir kişiliği çekip çevirecek esnekliğe sahip değildir. 1815'te doğan Ada adlı çocuklarının varlığı da mutlu bir birlikteliği gerçekleştirmeye yetmez. Bir yılın sonunda evlilik sarsılmaya başlar. Anabella boşanma kararı alır. Şair buna inanmak istemez. Skandal gün ışığına çıkar. İkiyüzlü toplum yakın zamana dek hayranlıkla övdüğü *Childe Harold*'ın şairine sırtını döner. Toplumun bu ikiyüzlü davranışı çok üzer Byron'ı ve 1816 Nisanı'nda, bir daha dönmemek üzere İngiltere'yi terk eder. Önce İsviçre'ye gidecek, oradan da İtalya'ya geçecektir. İnsan Byron için hayli acıklı bir durumdur bu, ancak şair Byron'ın eserini zenginleştiren gür bir kaynak oluşturur.

Hayran olduğu Napolyon'un arabası gibi saltanatlı bir arabayla Belçika'yı baştan başa dolaşır. Bir yıl önceki kanlı savaşın hâlâ izlerini taşıyan Waterloo savaş alanını gezer. Ren vadisine inip Cenevre'ye gelir. Leman Gölü kıyısındaki Diodati adlı villayı kiralar. Oraya pek de uzak olmayan Montalegre'de ise ilerde evleneceği Mary Godwin'le birlikte, bir başka

sürgün şair, Percy Bysshe Shelley oturmaktadır. Mary'nin üvey kızkardeşi Claire Clairmont da oradadır. (İlişkilerinden ilerde, 1817 başlarında Allegra adlı kızları dünyaya gelecektir). İki şair, Byron ve Shelley hemen kaynaşırlar. Bir yandan gemiyle çevreyi gezerken bir yandan da siyaset ve din konusunda uzun tartışmalar, söyleşiler yaparlar.

1816 yazı Byron için çok verimli geçer. *Childe Harold'un Üçüncü Şarkısı*'nı yazar. Haziran'da Byron ve Shelley, Leman Gölü'nde uzun bir gezi yapıp Chillon Şatosu'nu ziyaret ederler. On altıncı yüzyılda, cumhuriyeti kurmak, reformu gerçekleştirmek için savaşan Bonnivard'ın hapsedildiği kasvetli yapı alabildiğine etkiler şairi. Birkaç gün içinde *Chillon Mahpusu*'nu yazar. Bu uzun şiirin başına, daha sonra, bütün zorbalıklara direnen özgün insanı övdüğü sone'yi koyar. Bonnivard ve kardeşlerinin uzun mahpusluk öyküsünü konu edinen bu uzun şiir, yalınlaştırılmış bir dille, zincirlere vurulmuş kardeşlerinin art arda ölümlerini gören insanın acılarını, duygularını anlatır. Nice ıstırapla, nice yalnızlıklarla dolu yıllardan sonra, "inleye inleye" özgürlüğüne bir gün kavuşur. Mahpusluk, gövdesiyle birlikte ruhunu da mı dize getirmiştir? Yoksa gecikmiş bir özgürlüğe bilinçli bir başkaldırı mıdır bu? Mahpus sonunda umutsuzlukla dostluk kurar. Baştaki sonenin direniş gücüyle uzun şiir'in sonundaki bu "umutsuzlukla dostluk" çelişkili bir belirsizlik yaratır. *Chillon Mahpusu* doğu öykülerindeki büyüden uzak, modern bir tınıya sahiptir.

Arkadaşı Hobhouse'la birlikte, 1816 Eylül'ünde Bern Alpleri'ne yolculuk eder. İçindeki iblisleri kovmaya yönelik bir dram olan *Manfred*'in büyük bir bölümünü orada tamamlayacaktır. Byron'ın ürünlerinin en romantiği olan büyük bir yapıttır bu. Piyesle aynı günde yazılmış *Alp Günlüğü*'nde, şairin, güzelliklerini, acılarını, yalnızlığını ve yaşam sızısını bölüştüğü Faust'un bir benzeri –Byron, Goethe'den etkilendiğini yadsımaz– "toz ve kutsal ışık-

tan yapılma" kahraman, kızkardeşi Astarte'ye âşık olup onun yaşamını altüst ettiği için "suçluluk duyar". Dinin avuntusuna sığınmayı da reddederek gururlu yalnızlığıyla ölmeyi yeğler.

Shelley ve Claire, İngiltere'ye döner, Byron ise sadık dostu Hobhouse ile İtalya'ya gider. 1816 Kasım'ında üç yılını her alanda yoğun bir etkinlikle geçireceği, "imgeleminin en yeşil adası" Venedik'e yerleşir. Oradaki yaşam ruh haline çok uygun düşer. Her sınıftan ve her türden kadınlarla aşk serüvenleri yaşarken, bir yandan da, bazı evrelerini mektuplarından izleyebildiğimiz değişik bir yapıtın peşindedir. En iyi lirik şiirlerinden biri olan "Birlikte gezinmeyeceğiz artık seninle", Thomas Moore'a yazdığı bir mektupta böyle yer alır:

"Karnavalın ikinci yarısı ve sürüp giden uykusuzluklar beni biraz yordu (...) Her şeyden nasibimi almama rağmen kendimi asla sefahate kaptırmadım. Yine de, yirmi dokuzumu henüz aştığım bu genç yaşta 'kılıcın kınına zarar verdiğini' duyumsuyorum".[1]

Venedik'te tamamladığı *Manfred*'i 1817 Haziran'ında yayınlar. Ancak daha önce bir yolculuğa çıkar. Ferrare'e gelip Tasse'ın hücresini ziyaret eder. Florence'a uğrar, Santa-Croca mezarları ona İtalyan tarihinin büyük adamları üstüne yeni yapıtlar esinler. Artık Roma'dadır.

Roma yolculuğundan *Childe Harold*'ın dördüncü ve son şarkısı doğar. Yapıt 1818'in Nisan ayında yayınlanır. Tonu yumuşak ve dingindir. Şair, İtalya'nın geçmişini ve Dante, Petrark, le Tasse, Galile ve Alfieri gibi kişiliklerden kalkarak sanatın kurtarıcı gücüne inancını dile getirir. İnsan kör evrende kendine bir yer bulur böylece. Tarihin anlamına değgin felsefi düşüncelerin yanı sıra deniz üstüne yazılmış iki lirik şiirin de (Venediğin beşiği Ad-

1 Lord Byron, *Mektuplar ve Günceler*, Çevirenler: Jean Pierre Richard ve Paul Bensimon, Alben Michel yayınları, 1987.

riyatik ve "değişen imparatorlukların sahilinde tek yaşayan varlık" Okyanus) yer aldığı Dördüncü Şarkı Byron'ın ustalığını bir kez daha kanıtlamakla kalmaz, şairin utkusunun kaynağı romantik şiirler dönemini de kapatır.

Venedik'e döndüğünde *Childe Harold*'ı tamamlar ve yeni tarzının ilk temel taşları olan ve romantizme son veren yeni bir poeme'e girişir: *Beppo, Venedik'li Kadının Öykusü.* Oldukça ince örülmüş bir yapıttır. Kocası denizde kaybolan Venedikli bir kadın, Cavalier servente'si[1] haline gelen bir başka adamla beraber yaşar. Ama bir gün kocası ansızın çıkagelir. Üçlü, hoşgörü ve anlayışa dayanan sevimli bir çözüm bulur. Öykü yirmi birinci bağlamda başlar ve yalnızca bir araçtır. Şairin asıl amacı Karnavalı, kadınları, yazın çevrelerini, İtalyan dilini ya da İtalya'nın görünümünü betimlemektir. Her bağlam uyaklı bir beyitle tamamlanır ve diğer bağlamla bağlantısızdır. Böyle bir kurgu, şairin her türden dil ve ritim oyunları yapmasını olanaklı kılar ve uzunşiir'in büyüsünü oluşturur. Aynı bağlam yöntemi ve tekniğini 1818 Temmuz'unda yazılmış, en tutkulu yapıtı *Don Juan*'da da uygulayacaktır.

1818 yılı şair için iyi başlar. Malikânesi Newstead Abbey'i uzun pazarlıklardan sonra nihayet satar. Maddi sıkıntılardan kısmen kurtulmuştur. Venedik'in tam ortasında, Büyük Kanal'ın üstündeki Mocenigo sarayına yerleşip pahalı bir yaşam sürmeye başlar. Fethettiği kadınların haddi hesabı yoktur artık. Her yıl yinelenen Karnaval, aşkın bataklığına daha bir gömülmesi için ayrı bir fırsattır. Derken son noktayı koyar: Üçüncü evliliğini yapan altmışlık kont Alessandro Guiccioli'nin genç eşiyle, yılın başında tanışır. Kontes Benzoni'nin evinde aynı kadını yılın sonunda bir daha görür ve çekiciliğine, güzelliğine bu kez kayıtsız kalamaz. En son "gönül bağlılı-

---

1 Cavalier servente: Bir kadına arkadaşlık ve hizmet eden erkek.

ğı"dır bu onun. Önce, Venedik gelenekleri gereği, Cavalier servente'si olur kadının ve aynı evde yaşar. Genç kadın Roma mahkemesinin kararıyla kocasından boşanır ve şair artık, Ravenne'de ve Gamba'ların siyasal nedenlerle sığınmak zorunda kaldığı Pisa'da onunla ve Gamba ailesiyle birlikte oturur.

Bir tür evlilik yaşamı sürdüren Byron, *Don Juan*'ı yazmaya devam eder. Yapıtın birinci ve ikinci kısımları 1819 Temmuz'unda imzasız olarak yayımlanır. Kahramanı, adına rağmen hiç de Don Juan gibi değildir. Kendini olayların seyrine göre kadınların eline, kadınların keyfine bırakmıştır. Yazar haklı olarak böylesi gülünç bir destanın İngiliz halkoyunun tepkisini çekmesinden endişelenir ve yayıncısı John Murray'e yazdığı bir mektupta tasarılarını şöyle açıklar:

"Kahramanım ikamet, savaş, serüven gibi çeşitli nedenlerle bütün Avrupa'yı dolaşacak. İtalya'da Cavalier servente, Almanya'da "Nerther kafalı" bir duygusal olacak, İngiltere'de bir kadın onun yüzünden kocasından boşanacak. Amacım, kahramanım aracılığıyla her ülkenin kusurlu yanlarını göstermek (...) Henüz karar veremedim, son durağı cehennem mi olmalı yoksa mutsuz bir koca mı, bunlardan hangisi daha kötü bilemiyorum."

Şiiri ahlaksızca bulan Teresa'nın itirazlarına rağmen çalışma hızla ilerler. Şair aynı zamanda, kontesin ısrarı üzerine, *Dante'nin Kehaneti*'ni yazmaya başlar. *İlahi Komedya* gibi bu yapıt da dört şarkıdan oluşacaktır. Byron 1820 yılının başında kitabı bitirir. Şair için verimli bir yıldır bu yıl. Başta *Marino Falerio* olmak üzere, dizelerden oluşan başka dramlar da yazar. On dördüncü yüzyılda halkın düzenlediği bir komployа katılarak Venedik oligarşisini devirme girişiminde bulunan Marino Falerio adlı dükanın olağanüstü kişiliği Byron'ı hayli etkilemiş görünmektedir. Ölüm cezasının infazından önceki son konuşması tarihin önemli bir sayfasını oluşturduğu kadar, bir antoloji sayfası

gibi güzeldir de. Dükalar sarayındaki portresi sonradan kaldırılıp yerine siyah bir örtü konmuştur.

Şair 1821'de başka dramlar da kaleme alır: *Sardanapale, İki Foscari, Kabil, Don Juan'ın Üçüncü ve Dördüncü Şarkıları* basılır. Southey ve orkestrasını yerdiği, çok başarılı ve çok sert bir taşlama olan *Yargının Hamhayali*'ni kaleme alır. Gamba'ya ve bir ayaklanma girişimi başarısızlıkla sonuçlanan Carbonari'lere sempatisi yüzünden Avusturya makamlarınca pek sevilmeyen şair, istemeyerek Ravenne'i terk edip, onun için Pisa'da bir villa kiralayan Gamba'lar ve Shelley'lerle buluşur.

Pisa'da, içlerinde, daha sonra Yunanistan'ın kurtuluş savaşına katılacak olan Mavrocardato ve korsan kökenli renkli bir kişilik olan denizci Edward Trelawny gibi siyasal mültecilerin de bulunduğu küçük bir İngiliz topluluğu vardır. Shelley, İtalya'ya yazınsal bir gazete çıkarmak için gelen şair ve siyasal gazeteci Leigh Hunt'ı da oraya davet etmiştir. Byron, *Yargının Hamhayali* adlı çalışmasını Leigh Hunt'ın yayın organında ve sansürü atlatmak için Quevedo Redivivus takma adıyla yayınlar.

8 Temmuz 1822'de Lerici Koyu'nda şair Shelley'in gemisi batar ve Shelley boğularak ölür. Bunun üzerine Pisa'daki küçük İngiliz topluluğu da dağılır. "Bütün insanların en iyisi ve en az bencili" dediği ve büyük bir hayranlık beslediği Shelley'in bu ani ölümü Byron'ı çok etkiler, kenti terk eder. Demirbaş dostu Gamba'lar yeniden sürgün edildikleri için, bu kez Cenova'ya yerleşmiş olan şair, onlarla buluşur.

Don Juan'ın yazımını sürdürür. Nisan 1823'te On yedinci Şarkı'ya geldiğinde çalışmaya ara verir. Latin Amerika'nın kurtuluşu için savaşan Bolivar'a katılmak niyetindedir. Libertador adını taşıyan bir de gemi yaptırmıştır. Tam bu sırada Londra Yunan Dostluk Komitesi onunla temasa geçer ve Türk egemenliğine karşı başkaldırmış olan Yunanlılara destek vermesini ister. Şair bu rolü seve seve üstlenip,

1823 Temmuz'unda, kontes Guiccoli'nin itirazlarına rağmen, Trelawny ve Teresa'nın kardeşi Pietro Gamba'yla birlikte gemiye biner. Yıl sonuna kadar Yunanlıların kendi aralarındaki anlaşmazlıkları çözmeleri için Cephalonie'de bekler. Büyük bir başkaldırı hareketini engellemeye çalışan bu tür anlamsızlıkların kökenindeki gizli çıkarların ayrımındadır şair. Karşıt kampları birleştirmek için büyük çaba harcar. Ayrıca, bir Yunan donanmasının kurulmasına çalışır, kendisi de 4.000 sterlin para yardımında bulunur.

1824 Ocak'ında, batı kıyısındaki küçük bir balıkçı limanı olan Missolonghi'de Mavrocordato'yla buluşur. Buranın kötü iklimi şairi hasta eder. Tutkulu bir dostlukla bağlandığı Yunanlı uşağı Lukas Chalandristanos'a adadığı *Bugün Otuzaltı Yaşıma Girdim* şiiri son şiiri olur. Şairin bu şiirinden sonra ancak üç ay yaşayacak olması şiiri daha da ilginç kılmaktadır. Bu çalışmasında yaşamının bir bilançosunu yapar, savaşta ölmek ve böylece yaşamına bir anlam kazandırmak istediğini vurgular. Ancak, kaderin garip cilvesi, Yunan direnişinin örgütlendiği bu simgesel yerde, pisi pisine, ateşten ölecektir: Şubatta ciddi şekilde ağırlaşır, doktorların uyguladığı tedavi, bedeninden sürekli kan almaları hiçbir işe yaramaz. 19 Nisan'da, büyük olasılıkla üremi krizinden, yaşama gözlerini yumar. Ona nice umutlar bağlayan Yunanistan, ardından gözyaşı döker, yirmi bir gün ulusal yas tutar. Atina'daki Zappeion Parkı'nda, Fransız yontucu Fulguiere'in yaptığı ve Yunanistan'ın onun anısına teşekkür için diktiği bir anıt bulunmaktadır.

Kemikleri daha sonra, vasiyetine aykırı olarak, annesinin mezarının da bulunduğu küçük Hucknall Torkard kilisesine getirilir.

Claude Dandrea[1]

---

1 "Abydos'lu Nişanlı Kız" adlı kitaptan. (Broy Yay., Erdoğan Alkan - Tozan Alkan).

ÇEŞİTLİ DİZELER

BİR KADIN'A

Baharda İngiltere'yi terk etme nedenim üzerine

Adam cennetin bahçesinden kovulduğunda
Kapının yakınında o an geçmek bilmedi
Eski günlerini hatırlayıp her sahnede
Bekleyen yazgısına lanet yağdırıp durdu.

Uzak ülkelere yaptığı yolculuklarda
Öğrendi kederlerin yükünü taşımayı
Öteki zamanları düşünüp iç geçirdi
Ve kalabalık sahnelerde buldu rahatı.

Yani bayan artık hep huzurlu olacağım
Çekiciliğinizden uzakta duracağım
Çünkü yanınızda geçireceğim saatler
Geçmiş zamanlarıma özlemle geçecekler

En doğru işi yapmış oluyorum gitmekle
Kışkırtıcı tuzaklara kapılmayacağım
Cennette yaşamak istemediği sürece
Cennetini bulması mümkün değil insanın.

2 Aralık 1808

ELVEDA! BOŞA GİTMEYECEK DUALARIM

Elveda! Gitmeyecek dualarım boşa
Gökyüzüne taşıyacak ismini senin
Eğer Tanrılar aldırıyorsa dualara
Bizlere mutlu bir hayat sunmak için.
Sözcükler, iç çekişler, hıçkırıklar boşa
Kanlı gözyaşlarından daha fazla şey söyler
Feri kaçmış ve suçlu gözlerde gizlenen
Bir elveda sözcüğü, –Elveda! –Elveda!

Bu dudaklar suskun, bu gözler kupkuru
Ama yüreğimde, beynimin içinde
Bitmek tükenmek bilmeyen bir ağrı
Uykuya dalamaz bir daha düşünce
Ruhumda ne bir yakınma ne taviz
Acılar, tutkular ayaklansa bile
Tek bildiğim şey boşunaydı aşkımız
İçimdeki tek söz: –Elveda! –Elveda!

1808

THOMAS MOORE'A*

Teknem beni kıyıda bekliyor
Ve sandalım denizin sularında
Ama çekip gitmeden önce Tom Moore
Bir çift temennim olacak sana

Bir ah çekiş tüm sevenlerim için
Ve bir gülücük nefret edenlere
Her ne gök olsa da başım üstünde
İşte bir yürek tüm yazgılara

Deniz etrafımda kükrese bile
Taşıyacaktır beni yine de
Bir çöl dört yanımı çevrelese de
Su olacaktır kazanan sonunda

---

* İrlandalı şair (1779-1852). Byron, *Anılar*'ını ona teslim etmiştir, ancak Moore şairi korumak kaygısıyla, yayımcı John Murray ile birlikte bunları yakmaya karar verdi.

Kuyuda son bir damla su olsaydı
Ben ise başında soluk soluğa
Şu solgun ruhum yıkılmadan önce
Sana içerdi o son damlayı

Tanrılar adına yere dökeceğim
Bu suyu da, bu şarap gibi tıpkı,
Yeter ki ruhlarımız huzur bulsun
İşte Tom Moore benim tüm temennim bu

Temmuz, 1817

AĞLAYAN BİR KADINA DİZELER

Ağla sen ey kralın soyundan gelen kadın
Ülke kokuşmuş, ataların utanç içinde
Ne olur çare olabilse o gözyaşların
Onların hatalarını silip de süpürse

Ağla, çünkü erdemin gözyaşlarıdır bunlar
Acılı adacıkların bereketi olsun
Önümüzdeki güzel günlerde bu damlalar
Halkının dudağına gülücük gibi konsun

Mart, 1812

THOMAS MOORE'A

Ne yapıyorsun böyle?
Ah Thomas Moore Thomas Moore!
Ne yapıyorsun böyle?
Ah Thomas Moore Thomas Moore!
İç çekip yalvararak
Şiir yazıp kur yaparak
Koklaşıp sevişerek
Ah Thomas Moore Thomas Moore!

Karnaval yaklaşıyor
Ah Thomas Moore Thomas Moore!
Karnaval yaklaşıyor
Ah Thomas Moore Thomas Moore!
Maskeli, gürültülü
Davullu, trompetli
Gitarlı ve kemanlı
Ah Thomas Moore Thomas Moore!

OTUZ ÜÇÜNCÜ DOĞUM GÜNÜMDE

Yaşamın kirli, karanlık, kasvetli
Yolu sürükledi üçe otuza
Bunca yıl sonra geriye ne kaldı
Hiçbir şey, otuzun üçün dışında.

22 Ocak 1821

AYRILDIĞIMIZDA İKİMİZ

Mahzun, yarı kırık yüreklerimiz
Yıllarca uzak kalmak üzere
O gün, ayrıldığımızda ikimiz
Sessiz ve gözyaşları içinde;
Solduğunda, soğuduğunda yanağın
Öpücüklerin buz tuttuğunda
Çoktan çalmıştı saati acıların,
Kader ağını örmüştü orada.

Sabahın o serin, ürperten çiyi
Alnında donuvermişti,
O çiyler belki bu hüzünlerimin
Gözyaşlarının işaretiydi.
Ettiğin yeminler bir bir bozuldu
Gölge düştü güvenilirliğine;
Paylaştığım yalnızca acı oldu
Senin adını işittiğimde.

Adını andıkları zaman yanımda
Kara haberdir benim için,
Bir ürperti dolanır bedenimde
            Niçin bu denli sevdim, niçin?
Senden söz edip duran insanlar
            Tanıştığımızı bile bilmiyor
Yürek kırgın kalacak nice yıllar
Öyle derinden, anlatması zor.

Gizlice buluşmuştuk seninle...
Sessiz, hüzünlenirim şimdi
Çünkü ruhun aldattı ruhumu
Yüreğin unuttu yüreğimi.
Eğer bir gün, uzun yıllardan sonra
Karşılaşırsak ikimiz yine
Nasıl bakabilirim, nasıl sana?
Sessizce ve gözyaşları içinde.

1808

GÖZYAŞINI GÖRDÜM

Gözyaşını gördüm –iri, saydam gözyaşını
O mavi gözden akan;
Ve sonra düştüğünü gördüm
          Menekşe çiy tanesinin;
Gülücüğü, safirin ışığını gördüm
          Senin yanında soldu
Güçlü ışınlarla dolu bakışının
Yeri doldurulamadı;

Bulutlar uzaklardaki güneşten
Akşamın karanlığını
Ürküten koyu, tatlı bir renk aldığında
En karamsar insanlara
İlettiğin o kıvançlı, şen yanını
Gökten usulca siler;
Oysa gözlerinin arkasındaki ışık
Solmaz yüreklerden.

YÜRÜYOR GÜZELLİKTE

Bulutsuz ülkelerin ve yıldızsız göklerin
Gecesi gibi yürüyor güzellikte;
Karanlığın en karası, en beyazı ışığın
Buluşmuş edasında, gözlerinde;
Göğün görkemli günden bile esirgediği
Meyvelerin kadife ışığı teninde.

Işık biraz azalsa, biraz gölgelense yüz,
Kuzguni saç örgülerini dalgalandıran
Ya da gelip usulca çizgilerine konan
Tarifsiz güzelliğin solduğunu görürüz;
O yumuşak, saf yerde konaklayıp geceler
Tatlı, duru, tertemiz düşünceler.

O yumuşak, o dingin, tatlı ve dokunaklı
Alnının üzerinde, yanağında;
Kıvanç dolu gülüşler ve ışıl ışıl renkler
        Anlatır, ölümlü, yalan dünyada
Güvenle ve erinç içinde geçen günleri;
        Yüreğinde hep masum bir sevgi!

AUGUSTA'YA MEKTUP

I

Kız kardeşim, bal kardeşim! Bir isim eğer
Değerli ve saf ise senin ismin olmalı;
Ayırdıysa da bizi bu dağlar ve denizler
Ağlamadık, sevgi elimizi hiç bırakmadı;
Seni unutturmuyor sensiz gittiğim yerler–
Bacım, iki güzel şey daha var yazgımda–
Senle yaşanacak bir ev ve gezilecek bir dünya.

II

İlki bir gerçekleşse –ikincisine boş ver,
Bu cenneti olurdu mutluluğumun benim;
Oysa senin başka işlerin ve bağların var
Bunları önemsemezlik değil istediğim.
Babanın oğlununki işte böyle bir kader,
Geçmiş geri geliyor çaresi yoktur bunun
Dedemizin yazgısını tersine döndürdü–
Ben yeryüzünü gezdim o denizleri gördü.

III

Eğer miras olarak bunca şeyin içinde
Fırtınalar kalıyorsa bana, bilinmeyen
Tehlikelerle dolu kayalar üzerinde,
Boralarla savaşa katlanmalıysam eğer ben,
Yanlışlık bendeydi, savunmacı sözcüklerle
Hatalarımın üzerini örtmek istemem;
Düştüğüm durumun sorumlusu yine benim
Teknemi kayalıklara doğru ben sürükledim.

IV

Tüm hata benimdi ve bunun meyvesi benim,
Dünyaya gözümü açtığım ilk günden beri
Bir savaştı hayatım ve bana birinci gün
Yolunu şaşırmış alınyazısı verildi;
Zaman zaman bu savaşı acımasız buldum
Silkip atmak istedim bu çamurdan bedeni;
Oysa şimdi az daha yaşamak istiyorum
Başıma gelecekleri merak ediyorum.

V

Çok krallıklar geçti kısacık hayatımdan
Çok yaşadım ama yaşlı sayılmam yine de;
Bunu düşündüğümde acılı yıllarımdan
Kalan küçücük bir köpük eriyip gitmekte
Yabanıl bir dalga gibi kıyılara çarpan:
Bilmediğim bir şey ayak direniyor bende
Azcık da olsa sabır, –hiç de boşuna değil
Uğruna acılar satın alırız, gün gelir.

VI

Belki bir meydan okuyuşun sonucudur bu,
İçimdeki donuk bir umutsuzluktur ya da,
Peşimi bırakmayan kötülükler yoldaşı
Belki güzel bir iklim veya temiz bir hava
(bunlar bedene değişiklik getirir çünkü
Ve hafif bir zırh ile katlanılır yaşama)
Hiç bilmediğim bir huzuru bana öğretti
Mutlu alınyazısının eşlik etmediği.

VII

Zaman zaman, çocukluk yıllarımdaki kadar
Mutlu olurum ve yaşadığım yerleri
Hatırlatır ağaçlar, çiçekler ve ırmaklar
Beynimi kitaplara vermeden önceki gibi
Uğruyorlar bana ve selamlarıyla onlar
Eritebiliyor güzellikleriyle yüreğimi;
Bunlarla karşılaştığım zamanlarda dahi
Aşkı gördüm ama tutmadı senin yerini.

VIII

İşte Alplerin manzarası, hayallerimin
Kaynağını oluşturan ama beğenilir
Kısacık bir duygusu önemsiz bir tarihin,
Bu görüntüler soylu bir duyguyu esinler.
Kimsesiz olmak değil anlamı yalnızlığın,
İsteklerimi karşılayan nice şeyler var
Örneğin gördüğün bu göl eski gölümüzden
Daha sevimliyse de güzel değil bizimkinden.

IX

Şimdi yanımda değilsin, ben isteklerime
Tutsak oluyorum ve de unutuyorum ki
Bu yalnızlık kıvanç duyduğum böylesine–
Pişmanlık belirttiğimde övgüyü yitirdi.
Daha başka şeyler de var getirdiğim dile:
Olmadığımdan yakınıp sızlanacak biri
Gelgit büyüyor bu değişen gözlerimde
Ve felsefe sularında derin bir çekilme.

X

O güzelim gölümüzü anımsattım sana
Artık bizim olmayan eski konağa yakın
Leman gölü, güzel göl, fakat yeni de sanma
Ne zaman ki sizden önce bir boşluk görürüm
Belleğimdeki zaman o an uğrar yıkıma
Kumsalın o tatlı anısını unuturum;
Sevdiğim her şey gibi, artık onlar da yoklar
Artık onlar da sonsuzluk kadar uzaktalar.

XI

Dünya önümde benim, işte benden son istek:
Ya da onun sunabileceği tek şey bana
Yaz güneşi altında gerinip güneşlenmek,
Eriyip gitmek gökyüzünün yalnızlığında,
Onun tatlı yüzünü maskesiz görebilmek
Ve gökyüzüne kayıtsızca bakmamak asla.
İlk arkadaşımdı benim o, ve ölene dek
Bacım kalacak –bir gün tekrar görene dek.

XII

Bastırabilirim de bütün duygularımı
Bu duyguyu bastıramam, bu sahnelerde
Görüyorum yaşamımın ilk yıllarını
İlk yıllarımı –benim tek yollarımı hatta–
Sonunda öğrendim kalabalıktan kaçmayı,
Şimdi olduğumdan daha iyi olabilirdim de:
Yüreğimi parçalayan tutkuları uyutsaydım
Ne ben acı çekerdim, ne sen gözyaşı dökerdin.

XIII

Yanlış tutkularla nereye varabilirdim?
Eksik aşklarla ve yarım yamalak bir Ünle?
Benimle büyüdüler, bense hiç istemedim
Verecekleri şeyi verdiler –bir isimse
Bu değildi uğruna ömrümü harcadığım
Kuşkusuz bir zamanlar hedefim soyluysa da
Her şey sona erdi işte, benden önce gelen
Şaşkın milyonlardan biriyim yalnızca ben.

XIV

Ve gelecek, bu dünyanın geleceği benden
Ne bekleyebilir ki, biraz kaygıdan başka;
Pek çok günü fazladan yaşamış oldum zaten;
Ne çok olaylar gördüm birbiri peşi sıra;
Yıllarım hep uykusuz geçti, pineklemeden
Çalıştım; çünkü ortaktım ben de bu yüzyıla,
Yüzyılı dolduran yaşamın bu kesitine,
Dörtte biri önümden akıp gitmeden önce.

XV

Ve yaşamak için geri kalan zamanımda
Mutluyum ve geçmişe karşı gönül borcu
Duymuyor değilim –çünkü bu kavgalarla
Dolu karmaşada mutluluk az insanın harcı.
Ve bugün duygularımı artık daha fazla
Gizleyemeyecek hiçbir uyuşturucu,
Her şeye karşın yine geleceği kolluyorum,
Doğaya derinden bir hayranlık duyuyorum.

XVI

Sen tatlı kız kardeşim, biliyorum kalbinde
Yerim var, senin yerin bende olduğu gibi;
Ne o geçmiş, eski günlerde ne de bugünde
Birbirini asla yadsımamış iki kişi,
Hiç fark etmez ayrı ayrı ya da hep birlikte
Yaşadık o başlangıcı ve o ağır inişi,
Bu bağ devam edecek, etrafımız sarıldı,
Bırak gelsin ölüm, ister yavaş ister hızlı.

1816

CHILDE HAROLD'IN YOLCULUĞU

OKYANUSA İLAHİ

Arı bir güzellik vardır yolsuz ormanlarda,
Kimsesiz sahillerde sonsuz bir coşku vardır,
Kardeş bir dünya vardır, insanın olmadığı
Dalgaları ezgili denizin derininde;
İnsanları sevsem de, Doğa'yla ilişkimde
O'nun ile kurduğum yaman iletişimde
Kendimi ve geçmişimi ele geçiririm,
Evrene karışmak için söyleyemediğim
Ve gizleyemediğim şeyleri hissederim.

Sen ey derin ve karanlık Okyanus –dalgalan!
Üzerinde yüz binlerce donanma seyreder
Yeryüzünü sürekli yakıp yıksa da insan
Sahilde, o sulu vadide her şey biter.
Fırtınalarınla gemileri batırırsın
Sularında insanın gölgesinden kalmaz eser
Yağmurun düşüşü gibi kısacık bir anda
Dibi boylar, ağzında hırıltılar, köpükler
Geride ne iz kalır, ne çan sesi, ne mezar.

Yolunda, kırlarında yoktur insan ayağı
Her şeyden kurtulursun şöyle bir silkinerek
İnsan, hırslı yaratık, yıkıp döker her şeyi
Ancak ne yapsa boş, zordur sana diş geçirmek
Göklere fırlatırsın onu, göğsünden atıp
Ve gönderirsin titrek, şen dalgalarınla
Küçük umutlarının sığındığı limanlara
–O, Tanrısına varmak için yalvarıyorken–
Alaşağı edersin, bırak kalsın orada.

Mitralyözler titretir, kayalardan oluşan
Kentin duvarlarını. İnsanlar ve krallar
Telaşla bakınırlar surların arkasından
İri yapraklı, meşeden leviathan'lar
Kazananları boşuna ün sahibi yapar;
Denizlerin sultanı! Savaşların yargıcı!
Tüm bunlar bir oyundur senin için, sanki kar
Tanesi gibi erirler, Armada'nın kibrini
Trafalgar'ın yağmasını yok eden sularında.

Nice krallıklardan tek sen kaldın geride
Nerede Yunanistan, Asya, Roma, Kartaca?
Suların yuttu hepsini özgür günlerinde
Bir zamanlar bu ülkelerin kıyılarında
Zalimler, yabancılar, tutsaklar ve vahşiler
Senden başka her şeyi yakıp yıkıp gittiler
Deli dalgalarının oynaşması bile aynı
Tek iz koymadı zaman o lacivert alnında
Akıp gidiyorsun hep zamanın şafağında

Ey saltanatlı ayna, fırtınalar içinde
Tanrı'nın imgesini yansıtırsın sürekli
Dingin ya da tehlikeli, borada, meltemde
Kara dalgalarınla, uçsuz, bucaksız, görkemli
Kutuplarda donarsın ya da kızgın iklimde
Sonsuzluk görüntüsü, gizemin saltanatı,
Çamurlarından doğar deniz canavarları
Korkunç, sonsuz ve yalnız yürüyorsun yolunda
Tüm toprak parçaları boyun eğiyor sana

Sevdim seni Okyanus! Çocukluk günlerimde
Ne büyük mutluluktu sende kendimi bulmak,
Taşıdığın köpükler gibi, anaç göğsünde
Dalgalarınla şen şakrak oyunlar oynamak!
Serin suların korkuturdu beni bazen
Ama yine de sevimliydin, tatlıydın hep sen
Ben, senin sularının doğurduğu çocuk,
Bütün dalgalarına sonsuz güven duyardım
Ve hep böyle elimi ak yelene koyardım.

Dördüncü Şarkı, 1817

DON JUAN

DONA JULIA'NIN VEDA MEKTUBU

Söylendi; gidiyorsun, demek karar verildi.
Bu iyi, güzel ama derman olmaz yarama.
Genç gönlün üzerinde hiçbir hakkım kalmadı;
Ben aşk kurbanıydım, kurbanıyım da hâlâ
Çok sevmiştim, bütün yeteneğim çok sevmekti
İvedi yazıyorum, sakın ola aldanma
Eğer leke kalırsa bu kâğıdın üstünde,
Acı var, yangın var ama yaş yok gözlerimde.

Sevdim ve seviyorum, aşkım için kaybettim
Varlığımı, yerimi, cenneti, saygınlığı,
Pahalıya mal oldu ama pişman değilim
Çünkü seviyorum bu düşün anılarını
Suçumu itiraf etmekle övünmüyorum
Kim beni benden fazla kötüleyebilir ki.
Uyku tutmadığından yazıldı bu satırlar
Artık ne bir sitemim ne de bir dileğim var.

Aşk yalnız bir gün sürer erkeğin hayatında
Kadın için bir ömür. Çünkü erkek dolaşır
Yolda, kırda, denizde, kilisede, çarşıda
Savaşla, zaferle ve görkemle karşılaşır
Dolsun diye yüreği, kıvanç, ün ve tutkuyla
Bu değerlerle değişmeyen az kişi vardır
Erkek sahiptir buna, bize kalansa ancak
Yitip gitmiş aşklara tek başına yas tutmak.

Sen mutlu ve kibirli bir hayat süreceksin
Seveceksin, sevileceksin, bana gelince:
Her şey bitecek artık, derininde kalbimin
Utancımı, acımı birkaç yıla gömünce;
Buna katlanılır da, nereye gönderirim
İçimi parçalayan bu tutkuyu nereye?
Elveda, bağışla beni, sev beni –beni mi?
Bunlar artık boş sözler, geçelim iyisi mi...

Kalbim kırılgandı hep, hâlâ da kırılganım
Ne kadar uğraşsam boş, kafam dağınık yine
Damarımdan ruhuma doğru akıyor kanım
Dalgalar gibi düşmüş de rüzgârın önüne;
Unutmak mümkün değil, çünkü ben bir kadınım
Tek şeye odaklanmışım; senin görüntüne
Mıknatısa yönelik titrek bir iğne gibi
Ulaşması imkânsız, ruhumla senin gibi.

Söyleyecek sözüm yok, ama gidemiyorum
Yüzüm de yok bu mektuba mührümü basmaya
Gitmek belki de en iyisi bilemiyorum
Bundan daha fazla mutsuz olamam nasılsa
Öldürseydi acı, şimdiye ölmüş olurdum
Zavallıyı sevmez ölüm, çektirir hayatta
Bu elvedayı bir kez daha yaşamalıyım
Sevginle ve duayla acıya katlanmalıyım.

Şarkı I, 1819

DON JUAN'DAN SEVGİLİSİNE VEDA

Don Juan ayaktaydı, bakıyordu gemiden
Gitgide uzaklaşan güzel İspanya'sına.
İlk ayrılıkları öğrenmek güçtür her dersten
Uluslar bile duyumsar giderken savaşa;
Hep bir kaygı olur dile getirilemeyen,
Yüreğiniz sıkışır bu değişik duyguyla
Sevmediği kişiler ve yerler olsa bile,
Takılır gözleri insanın çan kulesine.

Terk edecek çok şeyi vardı Juan'ın oysa
Olmasa da karısı, annesi, sevgilisi,
Yas tutmak için pek çok yaşlıdan daha fazla
Hem de çok daha iyi bir nedene sahipti.
Kimi zaman iç geçiriyorsak az da olsa
Terk ederken hiç sevmediğimiz kişileri,
Sevdiklerimiz için nasıl yanar ağlarız
Kuruyuncaya kadar kederden gözyaşımız.

Juan ağlıyordu, sanki tutsak Yahudiler
Sion'u hatırlayıp ağlıyordu Babil'e.
Ben de ağlayabilirdim, Perim oldu engel
Hem küçük acılar değmez uğruna ölmeye.
Gençler yolculuk etsin, bir güzel eğlensinler
Uşaklarına yerleştirmeyi emrettiklerinde
Tüm eşyalarını arabanın arkasına
Belki de bu şarkı bir astar olur onlara.

İç çekip ağlıyordu, düşünüyordu Juan
Tuzlu gözyaşları düşerken tuzlu sulara
"Şekerler tatlılar için" (söylemesi yaman,
Hoş görün alıntımı: kraliçe tam burada
Çiçekleri attı mezarına Ofelya'nın.)
İç çekerek ağlıyordu hıçkıra hıçkıra
İçinde olduğu durumu düşünüyordu
Zorlu bir karara varması gerekiyordu.

Bağırdı "hoşça kal İspanya, hoşça kal" diye
"Belki bir daha geri dönemeyebilirim.
Kıyılarını görmeye susamış nice
Sürgün yüreğin öldüğü gibi ölebilirim,
Hoşça kal anne, her şey bittiğine göre
Hoşça kalın suları Guadalquivir'in
Sen de hoşça kal sevgili Julia." Burada
Bir mektup çıkarır ve koyulur okumaya.

Yemin ederim seni unutabilsem eğer
–Asla bu asla mümkün değil, asla olamaz,
Bu mavi okyanus gökyüzünde erir gider
Senin görüntümü kafamdan çıkarsam biraz
Karışırdı yeryüzüne bütün denizler
Düşünmeyi becerebilseydim eğer sensiz
Hasta ruhumun artık hiçbir umarı yoktur
(burada gemi sallanır, Juan kusacak olur)

Yerle gökyüzü kavuştuğunda (fenalaşır)
Bundan daha beter acı var mı ey Julia!
(Tanrım! İçki verin! Bana da bu yakışır
inmeme yardım edin, haydi Pedro, Battisa!)
Julia, sevdiceğim (alçak Pedro çabuk ol)
Oh Julia (bu lanet tekne başkıç vurmakta)
Sevdiğim duyuyor musun inlemelerimi?
(Şimdi öğürtülerle tekrar kesilir sesi)

Yüreğine işleyen bu ayazı hissetti
Hiçbir doktor artık edemez ona yardım
Ne yazık ki midesi de buna eşlik etti
Aşkın yitip gidişi, ihaneti dostların
Ve çok sevdiklerimizin ölümleri gibi
Koparken bir parçamız, uzağında umutların
Kuşkusuz daha etkili de olabilirdi
Fakat deniz midesini ağzına getirdi.

Şarkı II, 1819

SARAYIN GÜZELLİKLERİ

Odada derin bir sessizlik vardı. Lambalar
Aralıklı dizilmiş cılızca yanmaktaydı
Ve uykuya tutsak olmuştu bütün uzuvlar,
Bütün sevgili canlar. Eğer ruhlar olsaydı
Burada olurlardı, o soğuk mezarlıklar
Sıcacık bir gülüşe yerini bırakırdı.
Dolanırlardı hayalet gibi aramızda
Terk edilmiş meskenlerde, viran konaklarda.

Ne kadar çok güzellik kuşatmış çevremizi
Bazı gizemli bahçelerde büyüyebilen
Türü, rengi, iklimi farklı çiçekler gibi
Bakımı özen, sıcaklık ve para isteyen
Kumral beliklerini gevşek bağlamış biri
Dalından sarkan olgun meyvelere benzeyen
Soylu kaşlar düşmüş, uykulu usul soluklar
Ve incileri sunan ayrı düşmüş dudaklar.

Biri al yanağını beyaz koluna koymuş
Düş kuruyor sıcacık, kara saç kıvrımları
Alnının üzerindeki tutamda buluşmuş,
Ve gülüyor düşünde, sanki ay bir bulutu
Bir güzellik sunuyor gibi delip de geçmiş,
Ak kefeni içinde biraz canlanmış ruhu
Ve güzelliği, gecenin geç saatlerinde
Utangaçca yaklaşmak ister gibi güne.

Zırva değildir bu öyle görünse de, çünkü
Dendiği gibi geceydi, lambalar açıktı,
O benzi solmuş görüntüsüyle üçüncüsü
Acının izlerini ortaya koyuyordu,
Sevilen ve kederli uzak kıyılar için
Güçlükle atıyordu yüreği, perçeminden
(selvi ağacına düşen çiy gibi, parlatarak
kara dalları) boncuk boncuk terler akarken.

Ve dördüncüsü mermerden bir heykel gibi
Sessiz, soluksuz yatıyordu ağır uykuda
Beyaz, soğuk, katıksız, donmuş bir ırmak sanki
Veya kardan minare Alplerin doruğunda
Ya da Lot'un kadını, tuzdan, –yanında yeri.
İmgelerimin hepsi toplanmış bir yığında
Al, seç, istediğini mutlu olursun belki
Mezar taşının üzerindeki heykel kadınla–

Şarkı VI, 1823

NOTLAR

Lamartine, 1820'li yıllardan itibaren ilk *Meditation*'larında ondan sık sık söz eder. Hugo, isyan eden Yunanistan'ı övdüğü *Doğulular*'ı ondan esinlenerek kaleme alır. Ünü yalnız Fransa'da değil, Almanya'da da yaygındır. Goethe ona hayrandır. Adı Rusya'ya kadar ulaşmıştır. Puşkin ve Lermontov gibi anlatımcı şairler de ondan etkilenirler. Kimdir tüm dünya yazınına damgasını vuran bu büyük şair? Lord Byron elbette.

Romantik şiirleriyle Byron...

ISBN 975-6323-91-4

9 789756 323915

~~6 000 000 TL~~
3 000 000 TL
3 YTL